

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, 1916-06-05, [iš Petrapilio - į Lipecką].

Prie langelio veido dėmės.

Prie langelio veido dėmės.

Prie mažyčio dvi ugniki.

— Ar nejoja tas bernytis,

Tas plovėjas žaliaakis?

Saulė leidos. Nusileido.

Ūkana nuklostė žemę.

Švelnios rankos... Lengvūs žygiai...

— Kas po mano šalį slanko?..

— Kol dalgelė nežvangėjo —

Aš nerymojau prie lango...

Kad rasužė apsvaigino —

Kuo aš kalta, nusidėjau?..

Ūkana myluoja veidą...

Rankos tiesias... Grakščios, švelnios...

Išgąstis sustingdė žvilgsnį...

Palei langą baltas dalgis... [1]

—

Atlankė tykus tykus sapnas ir užsupė, užliūliavo suvargusią dūšią. Nei karionių, nei budimų... Ramybė dūšią telaimina. Ramybė. Kodėl aš Tave sapnuoju vis tąją valandą, kai dūšia ramybės išsiilgusi? Kodėl tąją valandą melsties tegaliu, kai dūšia veržias pasaulį apleisti?.. Kodėl, kai atsiklaupiu po kryžiumi, dūšiai lengviaus palieka? — —

Vakar Petrapily lijo visądien, visąnakt ir šiandie nuo pat ryto dar tebelyja. Kol kas sėdžiu namie. Praėjusiąnakt valkiojau iki giliai giliai vėlumai, o šiąnakt turėsiu ištisai nemiegot — turiu „prie kvotimo rengties“... Ūpas nepakenčiamai blogas tik tolei, kolei nuvargsti. O nuvargęs gi nieko nebunti. Tik kažkaip viskas be galo kvailai atrodo. Taip noris gyventi, taip norisi būti jaunam, o dabar kažkaip beprasmiškai žengsnis užu žengsnio vis arčiau ir arčiau. — — — Tiek to. Apie tai galvot nenoriu. —

Jei aš tau ir kvailus laiškus terašau, bet tu ant manęs nepyk. Aš dabar velnias žino kaip gyvenu ir galvoj jokios mintys nesiriša. Juk ne vis taip bus, taip negali vis būti, aš nebenoriu taip gyventi. Pergyvensiu aš dabar savo dvasios krizį ir vėl būsiu jaunas ir gyvas. Juk dabar valanda mano

gyvenimo užvis kvailiausia, o pergyventi aš ją turiu. Tat atleiski man, sesutėle.

— — —

Lietus nustojo lijęs. Eisiu tuojaus iš namų. Eisiu, in kur — nežinau. Žinau, kad turiu eiti, žinau, kad aš likti negaliu. Grįšiu namo tik rytoj rytą, saulei patekėjus... —

Žinai, sesute, būtų gerai, kad tu pačias charakteringas Egipto lyrikos eiles, kurios patalpintos knygoje „Северные цветы“ [2] už 1911 metus (kur aš tau nusiunčiau), kad tu jas išrašius man atsiųstumėi. Noriu, matai, verst lietuvių kalbon. Parink kokias nori — kur gražesnės ir charakteringesnės. Aš vis tiktai manau dar gyventi ir dirbti.

— — —

Iš Maskvos paskutinę buvimo dieną nieko tau neparašiau. Buvo dūšioj labai negerai. Ir buvau labai pavargęs. Dabar Maskvoj būdamas pažinau arčiau Marikę [3]. Geras žmogutis iš jos labai. Tik reikia, kad ji pasaulį pajustų.

Neatsimenu, ar aš tau rašiau, kad buvau sutikę[s] Kelpšą [4] ir kad jis daug pripasakojo ir apie Krymą, ir apie Jaltos gyvenimą, ir apie jų linksmas dienas.

Didelie latrai jie tenai visi, o Jonukas [5] didelis boba. Pasakojo ir apie Ireną (Koperskaitę) [6], kur Jonukas giria, ir kaip jie nuo merginų dieninius vagia. Jei pamatysi Petrauskaitę [7], tai pasakyk, kad Kelpša jos dieninį buvo pavogęs. —

Matai, pas mane ūpas jau kitoks, negu buvo rytą, kai Tau laišką pradėjau rašyt...

Žinai, ramu pasidarė ir rytojaus klausimas nebegriaužia. „Как с гуся вода“ [8]. O tau ar būna nors viena valanda ramesnė? Ir apie gyvenimą Lipecke Tu man nė žodžio. Sakyk, ar taip galima?.. Aš dabar nervingesnis dukart daugiau, neg buvau pirma, kai ramu, tai ramu, o kai susigriaudinu — gatavas išglušti. Gyvenimas nėra vertas, kad verkti delei jo ironijos, o aš noriu būt viešpatim ir galas! Sesute, pasakyk, kodėl aš tave kasdien vis kitaip insivaizdinu, ir kiekvienas rytas atneša man naują Tavęs pajautimą? Nejaugi kas rytmetis aš in naują pasaulį ateinu?.. Rodos man, kad žmogus savyje turi daugybes pasaulių ir tik kasdiena paeiliui leidžia kiekvienam naujai gyvuoti.

Jau kelios dienos paeiliui, kaip aš nebeturiu jokios žinios nuo tavęs, jokio gando nuo tavo dūšios... Ir jei man užaina noras kai kada verkti beprotiškai iš išsiilgimo, tai ar aš gi tame kaltas? Ir jei nuo tavęs dar ilgai negausiu laiško — aš nėsu tikras, kad dar ir dar neverksiu: mano dūšia be gando nuo tavo dūšios, be jos kasrytinės maldos gyventi negali... Vienu žodžiu...

Ką tau pasakyti, kad tu lengvai, lengvai prasijuoktum?.. Pabučiuok mane sapne.

Tavasai Bolyt[i]s

5/VI 16

Kloniokies — geros sveikatos Zosei [9] ir Danutei [10].

Ar gavai knygas, kur siunčiau?

KOMENTARAI

- [1] Eilėraščio „[Prie langelio veido dėmės]“ pirminis variantas, švarraštis. Publikuota, in: *BSR, t. 1: Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 64. Eilėraščio teksto rašymo ir skelbimo istoriją žr. Algis Samulionis, „Paaiškinimai“, in: *Ibid.*, p. 736.

- [2] *Северные цветы* [~ rus =Šiaurės gėlės], т. 5, Москва: Скорпион, 1911. Šioje knygoje išspausdinta Konstantino Balmonto į rusų kalbą išversta Egipto lyrika. Vėliau Sruoga, remdamasis Balmonto vertimais, į lietuvių kalbą išvertė visą Rytų poeziją.
- [3] Marija Grikinytė, BS draugė, kurią Petrograde mokino lietuvių kalbos.
- [4] Juozas Tallat-Kelpša (1889-1949), muzikas, tuo metu Petrogrado konservatorijos studentas.
- [5] Jonas Čiurlionis (1891-1955), VČ brolis, 1915-1917 m. Lietuvių pabėgėlių komiteto tarnautojas Maskvoje ir laisvasis klausytojas konservatorijoje.
- [6] [Irena Koperskaitė].
- [7] [Petrauskaitė].
- [8] ~ rus = „Kaip vanduo nuo žąsies“.
- [9] Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė (1886-1958), rašytoja, tuo metu mokytojavo Voroneže. 1916 m. vasarą kojos nervo uždegimą gydėsi Lipecke.
- [10] Danutė Čiurlionytė (1910-1995), MKČ ir SK-Č dukra, tuo metu - šešerių metų mergaitė.